

Världens fest – i Sverige (sas)

Ramadan

Handledning för svenska som andraspråk

av Carolina Ahnhem och Viveca Öste

Avnr: 11223tv12

*OBS! Begär gärna att få en textad version av programmet från AV-media och på långlån!
Se även Generell handledning för svenska som andraspråk.*

Svårighetsgrad

Många av filmerna kan ses av barn som befinner sig på nybörjarnivå i sin andraspråks-utveckling om man i klassen arbetar med förförståelse. För att kunna följa med i berättelserna utan förarbete av filmen, krävs det att man nått en bit in på mellannivå i sin andraspråksutveckling. Förarbete ger möjlighet till ett djupare utbyte av programmen.

Innehåll

Safia är 13 år och är född i Somalia. Hon bor i Uppsala och har sju syskon. I år ska Safia fasta för första gången. *Ramadan infaller den nionde månaden i den islamska månkalendern.*

Det betyder en förskjutning på ungefär elva dagar per år i förhållande till den gregorianska (kristna) kalendern. År 2002 började Ramadan den 6e november.

Familjen vaknar tidigt på morgonen innan solen går upp för att förbereda maten man äter innan fastan börjar. Safia ber genom att knäböja på sin bönematta, som är riktad mot den heliga staden Mecka. Efter bönen går hon till skolan. Hon får lov att ta det lugnt på gympan och äter inte av skollunchen. När hon kommer hem och solen gått ner får familjen bryta fastan för dagen. Efter maten studerar Safia och hennes lillebror Koranen på datorn. Efter en månad, sista dagen på Ramadan, går hela familjen till moskén i Uppsala.

Safia går till den kvinnliga avdelningen eftersom moskén är uppdelad i en manlig och kvinnlig del. Safia ber och delar sen ut sötsaker. "Eid al-Fitr" är festen efter fastan. Den hålls i en hyrd lokal och där äter man tillsammans och har roligt.

Tidkod Programinslag

00.0	Vinjett. Muslimska fastehögtid. Safia presenterar sig. "Ramadan är den nionde månaden i den muslimska kalendern. Man fastar från solen går upp till solen går ner".
01.15	I gryningen förbereder Safias mamma maten som äts innan fastan börjar. Pappa väcker Safia och hennes sju syskon. Vid frukostbordet läser pappa några verser ur Koranen.
02.50	Safia ber Salat (bön) efter frukosten. Safia tar fram sin bönematta och ber mot Mecka.
04.10	Soluppgång. Safia går till skolan. Safia med sina klasskamrater. Hon har en kompis på skolan som också fastar.
05.30	På gympan. Safia får enklare övningar, så att hon inte ska bli törstig och trött.
06.15	I matsalen. Safia är hungrig och frestad att äta, men undviker det.
06.30	Iftar, fastan bryts för dagen. Safia kommer hem. När solen har gått ner får man bryta fastan.
07.50	Efter maten studerar Safia och hennes lillebror koranen på datorn. De sjunger/läser ur den.
08.20	Eid al-fitr. Ramadan avslutas efter fastemånaden med en stor fest.

Världens fest – i Sverige (sas)

- 11.50 Män samlar in pengar som skickas till de fattiga. Safia berättar att det var roligt att fasta.
12.40 En festlokal ställs i ordning för festen efter fastan och människor strömmar till.
Människor sitter vid långbord och äter och dricker. Safia: "Det är en glad fest och vi har roligt tillsammans."

Förförståelse

Berätta om ängeln och Mohammed för eleverna (använd gärna konkret material, t ex en ängladocka).

En natt för mer än tusen år sedan skickade Gud ärkeängeln Gabriel till Mohammed. Ängeln talade om för Mohammed att Gud hade valt ut honom att bli hans profet. Mohammed fick den heliga skriften Koranen av ärkeängeln. När man läser Koranen får man lära sig hur en muslim ska leva. Mohammed skulle gå ut och tala om för folket vad som stod i Koranen. Minnet av den här natten firar muslimerna varje år. Den kallas Laylat-al-Qadr (allmaktens natt). Natten är alltid den 27:e natten i fastemånaden Ramadan och många muslimer ber hela den natten.

För att skapa engagemang: Be eleverna fundera på hur flickan i filmen vet åt vilket håll hon ska lägga mattan när hon ska be.

Centrala begrepp

FASTA: Fasta innebär olika saker för olika människor. Är det någon i klassen som känner någon som har fastat? Be eleverna berätta. Berätta att det handlar om att avstå från mat under en viss period och fråga eleverna hur de tror att det känns i kroppen när man fastar.

BÖN: Varför ber man till Gud? När kan man be? Hur ber man?

GRYNING/SKYMNING: När ljusnar, hur ser det ut då? När det mörknar, hur ser det ut då?

Återberättande

Tala om filmen utifrån frågeställningen: Vad tyckte flickan i filmen att hon lär sig under fastemånaden Ramadan?

Språkutvecklande uppgifter

Visa hur en kompass fungerar. Eleverna kan tala om i vilket väderstreck olika saker på skolgården ligger. Flickan i filmen lägger sin matta vänd mot den heliga staden Mecka. Tala om att Mecka ligger i sydsydost. Låt eleverna ta ut riktningen på kompassen och vända sig åt det hållet.

I filmen frågar Safias kamrater henne om fastan. Be eleverna skriva ner de frågor de har om fastan. Sök svaren tillsammans, t ex på Internet eller genom att intervjua någon som fastat.

Safia säger i filmen att hon blir stolt över sig själv när hon klarat fastan. Vi utsätts alla för olika prövningar, då vi får övervinna oss själva. Det kan gälla läxor, sportprestationer eller i sociala sammanhang. Att vara trevlig mot någon som varit otrevlig kan vara en prövning. Låt eleverna fundera över och skriva om ett tillfälle när de varit stolta över sig själva. Yngre barn kan berätta för varandra.

Världens fest – i Sverige (sas)

Månen har en speciell betydelse för muslimer och finns som symbol på moskén. Tala om helmåne, halvmåne, nymåne. Som bilduppgift kan man måla hur något ser ut då det är belyst av månen. Be eleverna gå ut och titta på kvällen. Hur ser månen ut? Hur ser dess sken ut?

Världens fest – i Sverige (sas)

Fakta

Vad är Ramadan?

Ramadan är fastemånaden. Det är den månad då troende muslimer varken äter eller dricker från solens uppgång till solens nedgång. Ramadan är en tid för eftertanke, hängivenhet för Allah och självkontroll.

Fastan är den tredje av fem grundpelare i Islam. De fyra andra är: allmosan, Hadj (pilgrimsfärden till Mecka), bönen och trosbekännelsen.

När firas Ramadan?

Ramadan infaller den nionde månaden i den islamska månkalendern. Månkalendern innebär att varje månad börjar då nymånen visar sig.

Varför firas Ramadan?

"Troende, det är en plikt att fasta, liksom det var en plikt för dem som levde före er – kanske skall ni frukta Gud" (Koranen 2:183).

Om Ramadan står vidare i Koranen: *"Under månaden Ramadan, i vilken Koranen blivit nedsänd till vägledning för människorna och ett klart vittnesbörd om vägledningen och urskillningen, må den av eder, som under denna månad är tillstädes, iakttaga fasta; men är någon sjuk eller stadd på resa, åligger det honom att fasta några andra dagar i stället. Gud vill göra det lätt för eder och vill icke göra det svårt för eder, och detta för att I skolen låta antalet bliva fullt och lovprisa Gud, därför att han vägleder eder, för den händelse I månaden bliva tacksamma"* (2:181).

Det är alltså inte alla troende som fastar under Ramadan. Barn som växer, gravida och ammande kvinnor fastar inte och inte heller människor med väldigt tunga och krävande arbeten. Är man sjuk, eller befinner sig på resa, kan man skjuta upp fastan och istället fasta motsvarande många dagar vid något annat tillfälle.

Hur firas Ramadan?

Den dagliga fastan börjar vid gryningen och slutar när solen går ner. Däremellan intar man varken mat eller dryck. Vanligtvis äter man ett mål – suhoor – innan solen går upp, och ett mål – iftar – efter det att solen gått ner.

Fastan har många betydelser. Bland dessa är kanske den viktigaste att träna sig i självkontroll. Genom att avhålla sig från att tillfredsställa kroppens behov under dygnets ljusa timmar, har man istället tid och kraft att ägna sig åt sin andliga natur. Det blir ett sätt att komma närmare Allah. Ramadan är därför en tid av intensiv tillbedjan, Koranläsning, välgörenhetsarbete och en tid för goda gärningar.

De tio sista dagarna av Ramadan är dagar med speciell andlig kraft. Då bör man försöka komma närmare Allah, genom att till exempel göra goda gärningar. Hela Ramadan präglas av välgörenhet och de goda gärningarna. I slutet av månaden är detta särskilt viktigt. Troende muslimer skall dessa dagar ge av sitt överflöd till de fattiga och skänka gåvor till moskéerna.

Den 27:e natten i månaden anses vara särskilt helig och kallas för "Laylat-al-Qadr" – Allmaktens natt (97:1). Det var denna natt Allah uppenbarade Koranen. Runt år 610 e. Kr.

Världens fest – i Sverige (sas)

hörde Muhammed en röst. Det var ärkeängeln Gabriel, som sa till honom att han blivit utvald för att motta Allahs ord. Koranen säger att denna natt är "förmer än tusen månader" (97:3), och därför tillbringar många muslimer hela denna natt i bön.

I många moskéer reciteras en del av Koranen varje kväll under Ramadan i en bön som kallas tartawee (nattbönen). På så sätt är hela Koranen genomläst på Ramadans sista kväll.

Efter Ramadan kommer månaden Shawwal (den tionde månaden) De tre eller fyra första dagarna i Shawwal heter Id al-Fitr – fastebrytarfesten. Eid al-Fitr är en av de största och viktigaste högtiderna inom islam. Då klär man upp sig i sina finaste kläder, dekorerar sina hus, ger varandra gåvor och besöker sina vänner och släktingar. För att fira träffas familjemedlemmar och vänner och äter och ber tillsammans.

(Källa: Världskulturmuseet i Göteborg)